



การบริหารความเสี่ยง ในอาชีพและชีวิตสำหรับเกษตรกร



อาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน และการเกษตรอื่นๆ ในปัจจุบัน นับว่ามีความยากลำบากแทบเลือดตา ถึงแม้ว่าอาชีพนี้จะได้รับคำยืนยันจากสังคมไทยว่าเปรียบเสมือนเป็นกระดูกสันหลังของชาติ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงแล้วเกษตรกรผู้มีอาชีพหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินส่วนใหญ่มักยากจนข้นแค้นกว่าอาชีพอื่น สาเหตุสำคัญมาจากอาชีพการทำไร่ นาของเกษตรกรต้องเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนมากกว่าอาชีพอื่นๆ เช่น ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของจำนวนผลผลิตที่บางปีก็ได้มากบางปีก็ได้น้อยหรือไม่ได้เลย นอกจากนี้ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือเกษตรกรยังต้องเสี่ยงกับความไม่แน่นอนและความแปรปรวนของราคาและตลาดของพืชผลเกษตรของตนเองที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

ปัญหาความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในอาชีพทำไร่ นา และการเกษตรอื่นๆ นั้น แน่แน่นอนว่ายากที่จะแก้ไขได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะมันอยู่นอกเหนือการควบคุมของเกษตรกร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพี่น้องเกษตรกรจะ “สิ้นหวัง” ไม่มีทางแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาอันนี้ได้โดยตัวของเกษตรกรเอง โดยต้องรอพึ่งพิงเทวดาหรือรัฐบาลอยู่คนเดียว ในหลักการยังมี “ลู่วาง” หรือ “กลยุทธ์” บางอย่างที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้เยียวยาหรือแก้ปัญหาความเสี่ยงในการเกษตรได้อย่างดี แต่ก่อนที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาความเสี่ยง ควรจะทราบชนิดและสาเหตุของความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในการทำไร่ นา เสียก่อนว่าเป็นอย่างไร มีอะไรบ้างเสียก่อน เปรียบเสมือนในการ “รบ” ก่อนจะ “ต่อสู้” กับข้าศึก (นั่นคือความเสี่ยงและความไม่แน่นอน) เราจะต้องอาศัยหลัก “รู้เขา (ความเสี่ยง)-รู้เรา (ตัวเกษตรกร)” เสียก่อน จึงจะสามารถคิดค้นหาช่องทางหรือกลวิธีมา “ต่อกร” หรือสู้กับมัน (ความเสี่ยง) อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลได้

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนที่พบอยู่เสมอในอาชีพทำการเกษตรมีอยู่หลายชนิด ได้แก่

ชนิดแรก เป็นความเสี่ยงในเรื่องของ “ผลผลิต” ที่เกษตรกรจะได้รับ พืชต่างๆ ก็คือ

การที่พืชผลเกษตรที่เกษตรกรได้รับเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วมีจำนวนไม่เท่ากันทุกปี บางปีก็ได้มาก บางปีก็ได้น้อย หรือไม่ได้เลย เจ้าตัว “สาเหตุ” ที่ทำให้ความแปรปรวนมากหรือน้อยมาจากปัจจัย “ธรรมชาติ” เป็นส่วนใหญ่ คือสภาพดินฟ้าอากาศ หรือการเกิดโรคระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช

ชนิดที่สอง เป็นความเสี่ยงในเรื่อง “ราคา” ของพืชผลเกษตรซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอ ทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนของราคาทำให้เกิดการเสี่ยงเพราะทำให้เกษตรกรมีความยุ่งยากในการตัดสินใจว่าควรจะปลูกหรือผลิตอะไรดี ควรปลูกหรือผลิตมากหรือน้อยดีในฤดูหน้าหรือปีต่อไป สาเหตุสำคัญของความไม่แน่นอนขึ้นลงของราคาพืช

ผลการเกษตร มาจากปัญหาเรื่อง “ตลาด” หรือถ้าพูดแบบนักเศรษฐศาสตร์คือ เกิดจากความ “ไม่สมดุล” ระหว่างความ “ต้องการซื้อ” สินค้าเกษตร กับปริมาณการผลิตหรือ “การขาย” สินค้าเกษตรในตลาด



ส่วนหนึ่งของปัจจัยธรรมชาติที่มีผลต่อผลผลิตของเกษตรกร



ตามหลักวิชาการจัดการฟาร์มนั้น มีกลยุทธ์บางอย่างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อลดความเสี่ยงในการทำอาชีพหรือไร่นาภายใต้สภาพแวดล้อมของไทยได้ ซึ่งในที่นี้ได้พยายามเสนอหลายๆ “รูปแบบ” เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสพิจารณาเลือกนำไป



ความไม่แน่นอนของราคาพืชผลทำให้เกษตรกรมีความยุ่งยากในการตัดสินใจในการเลือกผลิต

ใช้ตามความเหมาะสมกับปัญหาและความสามารถหรือความถนัดของเกษตรกรแต่ละท่าน หรือท่านจะนำไปตัดแปลงเพิ่มเติมให้ลึกซึ้ง กว้างนี้ก็ย่อมได้



โรคเพลี้ยกระโดดในนาข้าว



กลยุทธ์ประการแรก คือการทำไร่นานั้นไม่ควรฝาก “ความหวัง” หรือ “อนาคต” ไว้กับข้าวหรือพืชไร่อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงชนิดเดียว ควรจะหาหรือทำการผลิตหรืองานอย่างอื่นที่สามารถทำรายได้ควบคู่ไปด้วย เช่น ปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา หรืองาน

หัตถกรรมพื้นบ้าน (อาทิ ทอผ้าไหม ทอเสื่อ แกะสลัก เป็นต้น) เพื่อช่วยลดความเสี่ยงการหวังพึ่งรายได้จากการทำการผลิตเพียงอย่างเดียวของเกษตรกรเป็นการเสี่ยงมากเกินไป ซึ่งถ้าหากเกษตรกรทำการผลิตหลายชนิดก็จะช่วย “กระจายความเสี่ยง” และยังช่วยลดความเสี่ยงให้น้อยลง เพราะโอกาสที่พืชผลหลายๆ ชนิดที่ทำพร้อมกันจะเกิดความเสียหายหรือมีราคาตกต่ำในเวลาเดียวกันมีน้อย แต่กลยุทธ์นี้เกษตรกรจะต้องมี “ลูกเล่น” บางอย่างประกอบด้วยจึงจะใช้ได้ผล โดยจะต้องมีหลักในการเลือกกิจการผลิตที่จะนำมาทำการผลิตในไร่นาร่วมกันดังนี้คือ

ต้องเลือกกิจการผลิตที่จะเกิดความเสียหายแก่ผลผลิตราคาตกต่ำไม่เหมือนกันหรือตรงข้ามกัน เช่น เป็นการผลิตที่ต้องไม่มีโอกาสเป็นโรคระบาดอย่างเดียวกัน หรือเกิดความเสียหายแก่ผลผลิตที่มาจากสาเหตุเดียวกัน หรือราคาของมันจะต้องขึ้นลงตรงข้ามกัน ตัวอย่างเช่น การเลือกการปลูกข้าวและการเลี้ยงหมูไปด้วยกันจะเห็นว่าเวลาเกิดโรคजू (ที่เกิดจากเพลี้ยกระโดด) ของข้าวระบาดทำให้ข้าวในนาเสียหาย แต่เกษตรกรยังมีกิจการเลี้ยงหมูที่สามารถนำไปขายมาชดเชยการเสียหายของข้าวได้

เพราะโรคजूของข้าวไม่มีผลเสียหายต่อหมูที่เลี้ยง หรือถ้าหากมองในเรื่องการเสี่ยงเกี่ยวกับเกี่ยวกับราคาก็เช่นเดียวกัน ปกติราคาของข้าวเปลือกและราคาหมูที่เกษตรกรขายได้มักจะขึ้นลงไม่พร้อมกันหรือเหมือนกันในเวลาเดียวกัน เช่น ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ

ลง ราคาหมูเป็นก็จะไม่ตกตามไปด้วย ถ้าหากไม่มีลูกเล่นนี้ประกอบไปด้วยแล้วกลยุทธ์นี้จะไม่ได้ผลเลย

กลยุทธ์ที่สอง เกี่ยวกับการจัดหาคนในครอบครัวของเกษตรกรมา “สำรอง” ไว้พร้อมที่จะเข้ามาทำหน้าที่ “แทน” ตัวเกษตรกรเจ้าของไร่นาหรือหัวหน้าครอบครัวได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงที่เกษตรกรเจ้าของไร่นาเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต เพราะอาชีพทำไร่นาของเกษตรกรไทยมักจะฝาก “อนาคต” ไว้กับเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวอยู่เพียงคนเดียว ซึ่งถือว่าเป็นการเสี่ยงมากเกินไป ดังนั้นจึงจำเป็นที่เกษตรกร



การเลี้ยงหมูควบคู่กับการปลูกข้าว เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ช่วยกระจายความเสี่ยง



การจัดหาคนในครอบครัวมาสำรองไว้ยามจำเป็น



หัวหน้าครอบครัวจะต้องพึงสังวรณในเรื่องนี้ โดยต้องพยายามคัดเลือกหาคนในครอบครัวของท่านที่ไว้ใจได้และมีแววที่จะสามารถเป็น “ผู้นำ” แทนท่านต่อไปมาฝึกสอนและอบรม ถ่ายทอดวิทยายุทธทุกด้านที่ท่านเกษตรกรมีอยู่ เพื่อให้ได้คนมีความสามารถพร้อมที่จะมาช่วยทำงานแบบ “เคียงบ่าเคียงไหล่” และถึงขั้นที่จะทำแทนท่านเกษตรกรได้ใน ช่วงเวลาที่ท่านไม่ว่าง เจ็บป่วย หรือมีเหตุ

ร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิต เพราะอาชีพการทำไร่นาปัจจุบันจะหยุดรอและฝากอนาคตไว้กับคนใดคนหนึ่งในการครอบครัวไม่ได้

กลยุทธ์ที่สาม เกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวเกษตรกร โดยเกษตรกรจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทำไร่นาที่ท่านสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตัวท่านเอง นอกจากจะเป็นการช่วยให้หูตาของท่านกว้างขวางตามทันเหตุการณ์



เกษตรกรต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทำไร่นาที่ท่านสมัยอยู่ตลอดเวลา



ของโลกในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้แล้ว ยังมีส่วนช่วยให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเทคนิค และกรรมวิธีการผลิตและจำหน่ายในอาชีพการทำไร่นาของเกษตรกรได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และเกิดผลดีกับการทำไร่นาของเกษตรกรเอง เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จมักจะเป็นคนที่มีความชอบและสนใจแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอทำให้มีความรอบรู้ดี หูตากว้างขวาง มีการนำเอาเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ เกษตรกรควรต้องหมั่นคอยติดตามข่าวคราวการเคลื่อนไหวด้านการผลิตการตลาดที่เกี่ยวกับพืชผลเกษตร ที่ไหนเขามีบริการให้คำแนะนำหรือฝึกอบรม ท่านเกษตรกรต้องรีบแจจอย่างรอช้าไปร่วมด้วยทันที โดยเฉพาะการบริการประเภท “ให้เปล่า” หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย

กลยุทธ์ที่สี่ เป็นเรื่องที่สำคัญในเรื่องการ “เก็บสำรอง” ไม่ว่าจะเป็นการรู้จักเก็บสำรองวัสดุ ปัจจัย ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำไร่ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้แน่ใจว่ามีพอใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น การเก็บสำรองยามาเชื้อโรคหรือแมลงศัตรูพืชบางชนิด ที่มักจะเกิดโรคระบาดและทำความเสียหายให้แก่พืชผลเกษตรของเกษตรกรอยู่เสมอ เพราะถ้าหากไม่มีการเก็บตุนไว้ หากมีโรคระบาดเกิดขึ้นในหมู่บ้านของท่านเกษตรกร ยานั่นอาจจะขาดตลาดหรือถ้ามีขายก็จะมีราคาแพงเกินไป เพราะเกษตรกรคนอื่นๆ ก็ต้องการใช้พร้อมกัน แย่งกันซื้อ พอค้าขายก็เลยสลายไปขายขึ้นราคาได้ตามชอบใจ

กลยุทธ์ประการที่ห้า เป็นวิธีการเลือกปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ชนิดที่มีการตกลงทำสัญญาซื้อขายผลผลิตกันล่วงหน้าแบบครบวงจร โดยมีพ่อค้าหรือบริษัทเอกชนมาส่งเสริมให้ทำและสัญญาว่าจะรับซื้อหรือจัดหาตลาดขายให้แก่เกษตรกรในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าที่พอใจทั้งสองฝ่ายคือเกษตรกรและผู้รับซื้อ ดังนั้นถ้าหากเกษตรกรมีช่องทางเข้าร่วมขบวนการผลิตแบบครบวงจรนี้ได้ย่อมวอร์ช้า เพราะถ้าท่านเข้าร่วมได้ ท่านก็ไม่ต้องห่วงหรือกลัวเรื่องการเสี่ยงใน



เกษตรกรรวมกลุ่มกันคัดแยกเพื่อแบ่งเกรดสินค้าก่อนจำหน่าย

เรื่องการตลาดที่จะขายสินค้าเกษตรของท่าน ท่านสามารถนอนตีพุงสบายไปเปิดอย่าง เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการขายหรือการตกต่ำของราคา

กลยุทธ์ประการที่หก มีจุดมุ่งเพื่อแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องราคา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการ “กตราคา” สินค้าเกษตรของเกษตรกรจากผู้ซื้อหรือพ่อค้า ในการขายพืชผลเกษตรนั้นเกษตรกรอาจจะต้องพิจารณาความสามารถของตนเองว่าพอที่จะกระโดดมาทำหน้าที่ด้านการตลาดบางอย่างด้วยตัวเองได้หรือไม่ โดยไม่ต้องอาศัยหรือพึ่งพาพ่อค้าคนกลางให้มากนัก เพื่อเป็นการตัดหรือลดจำนวนพ่อค้าคนกลางออกไปจากระบบการค้าขายพืชผลเกษตร จะเป็นการช่วยให้ท่านมีโอกาสขายสินค้าเกษตรของท่านได้ราคาดีขึ้น หรือมีอำนาจการต่อรองมากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรอาจเข้ามาทำหน้าที่การตลาดโดยการ “แยก” แบ่งเกรดหรือคุณภาพพืชผลตนเองก่อนขายเองก็ นอกจากนี้เกษตรกรอาจพิจารณาเรื่องหน้าที่การตลาดแบบอื่นๆ อีก ที่เกษตรกรพอจะทำได้ด้วยตัวเอง เช่น การ “เก็บตุน” สินค้าเกษตรเพื่อชลอการขายในช่วงราคาตกต่ำ เอาไว้รอขายในช่วง

ที่ราคาสูง เนื่องจากราคาพืชผลเกษตรจะมีราคาถูกมากในช่วงเก็บเกี่ยวเพราะเกษตรกรเก็บเกี่ยวเสร็จต่างก็รีบแย่งกันขาย แต่ราคาพืชผลเกษตรจะค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นเกษตรกรควรกระทำตรงกันข้ามกับที่เคยทำมาในอดีตคือ “เลิกการแย่งกันขาย” ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ควรจะ “แย่งกันเก็บ” หรือตุนเอาไว้ก่อน และวิธีนี้จะได้ผลดียิ่งขึ้น



ถ้าเกษตรกรช่วยกันแบบ “รวมกลุ่ม” เพื่อจะได้มีจำนวนสินค้ามากพอที่จะจูงใจหรือต่อรองให้พ่อค้ายอมเสียเวลาออกมาซื้ออีกครั้ง แต่ที่สำคัญมากในการรวมกลุ่มคือจะต้องมีการคัดเลือกเกษตรกรผู้ที่จะเข้ามารวมกลุ่มเสียก่อนว่าจะต้องไม่มีเกษตรกรผู้ที่มี “หนี้สินหรือข้อผูกพัน” เป็นลูกไร่ของพ่อค้า” เพราะถ้าหากมีเกษตรกรพวกนี้หลุดเข้ามารวมอยู่ในกลุ่ม ก็ยากที่จะใช้วิธีการนี้ได้อย่างได้ผล เพราะเกษตรกรพวกที่มีปัญหานี้จำเป็นต้องรีบขายพืชผลของตนให้พ่อค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ ทำให้การรวมกลุ่มกันของเกษตรกรไม่ได้ผลดีหรือต้องเลิกล้มไปในที่สุด

กลยุทธ์ที่เจ็ด เป็นวิธีการเลือกทำ

กิจการฟาร์มปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ที่มีความยืดหยุ่นและ “คล่องตัว” ในแง่ที่สามารถปรับและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร วิธีการนี้นอกจากจะช่วยให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงการทำฟาร์มเพื่อลดปัญหาความเสี่ยงและความไม่แน่นอนด้านการผลิต การตลาด ราคาและด้านการเงินแล้ว ในขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถแสวงหารายได้เพิ่มมากขึ้น วิธีการทำฟาร์มปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ให้มีความคล่องตัวดังกล่าวอาจกระทำได้ 3 แบบ ได้แก่



เลือกกิจการเกษตรที่ให้ผลผลิตในระยะเวลาล้น เช่น การเลี้ยงไก่เนื้อ การปลูกผัก หรือ ข้าวโพด เป็นต้น

แบบแรก เป็นวิธีการเลือกทำกิจการฟาร์มปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ใหม่ความคล่องตัวในแง่ของ “เวลา” ซึ่งเกษตรกรควรจะต้องเลือกทำกิจการโดยคำนึงถึงเรื่อง “เวลา” เป็นสำคัญ เนื่องจากกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีการผลิตพืชหรือสัตว์แต่ละชนิดใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน บางอย่างต้องใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าจะให้ผลผลิตที่จะนำมาจำหน่ายได้ เช่น การเลี้ยงวัวเนื้อ วัณนมหรือการทำสวนผลไม้ยืนต้น แต่กิจการเกษตรบางอย่างสามารถให้ผลผลิตได้ในระยะเวลานั้น เช่น การปลูกผัก ข้าวโพดหวาน การเลี้ยงไก่เนื้อ (ไก่กระต๊อ) ซึ่งกิจการเหล่านี้ใช้เวลาการผลิตค่อนข้างสั้นและเร็ว ไม่เกิน 3 เดือน ดังนั้นการรู้จักเลือกกิจการปลูกพืชหรือสัตว์ชนิดที่ให้ผลผลิตได้รวดเร็วไม่ต้อง

ใช้เวลามาก ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เกษตรกรมีความคล่องตัวสูงในการตัดสินใจในการปรับและเปลี่ยนแปลง ชนิด ปริมาณการผลิตได้ดีกว่ากิจการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ระยะเวลาในการผลิตนานกว่า ถ้าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์บางอย่างที่มีผลกระทบต่อกำไรหรือขาดทุนของเกษตรกร เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาหรือตลาด เป็นต้น

แบบที่สอง เป็นวิธีการทำฟาร์มให้มีความคล่องตัวในแง่ของการควบคุม “ค่าใช้จ่าย” ในการผลิตในฟาร์มของเกษตรกรให้น้อยลง โดยการควบคุมหรือหาทางลด “ค่าใช้จ่ายคงที่” ในการทำฟาร์มให้มีสัดส่วนอยู่ในระดับต่ำเมื่อคิดเป็นสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของการผลิตในฟาร์ม เนื่องจากค่าใช้จ่ายคงที่เป็นค่าใช้จ่ายที่จะไม่เปลี่ยนแปลงไป

ตามจำนวนการผลิตพืชหรือสัตว์ ไม่ว่าจะผู้ผลิตหรือเกษตรกร จะทำการผลิตหรือไม่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเสื่อมของเครื่องมือ อุปกรณ์คงทนในการทำฟาร์ม (รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น) ซึ่ง

ค่าใช้จ่ายนี้จะมีผลต่อความเสี่ยงต่อการขาดทุนหรือกำไรในการทำฟาร์ม วิธีการลดค่าใช้จ่ายคงที่มีทางทำได้หลายทาง อาทิ การว่าจ้างรถแทรกเตอร์ของคนอื่นมาไถที่ดินเพาะปลูกแทนการซื้อรถไถซึ่งต้องใช้งเงินมากมาเป็นของฟาร์ม เพื่อใช้งานหรือการเช่าที่ดินเพิ่มเติมแทนการลงทุนซื้อที่ดินมาขยายการทำธุรกิจฟาร์ม วิธีดังกล่าวนี้จะช่วยลดค่าใช้จ่ายคงที่ได้มาก

แบบที่สาม เป็นการเลือกกิจการฟาร์มให้เกิดความคล่องตัวในแง่ของ “ผลผลิต” โดยต้องพิจารณาดูกิจการที่ให้ผลผลิตที่สามารถปรับเข้ากับสภาวะการณ์หรือเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไปได้ง่ายและคล่องตัว เช่น การปลูกผักกาดเขียว เกษตรกรสามารถจะจำหน่ายให้แก่โรงงานแปรรูปหรือไม่ก็อาจและแปรรูปขายเองในลักษณะอื่นได้ เช่น ทำผักดอง หรือเลือกทำการผลิตผลผลิตที่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานไม่เสียหายง่าย เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เพราะช่วยเพิ่มโอกาสและความคล่องตัวให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตที่สามารถเลือกจำหน่ายหรือไม่ก็เก็บไว้รอขายในช่วงที่ราคาดีคุ้มกับค่าเก็บรักษา

กลยุทธ์สุดท้าย เป็นเรื่องที่ต้องนำเอาหลักการ “การประกัน” มาใช้เพื่อลดความเสี่ยงในอาชีพการเกษตร ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วไม่ค่อยมีบริษัทเอกชนอยากเข้ามาลงทุนทำธุรกิจการรับประกันภัยเรื่องการเสียหายของผลผลิต หรือ





ใช้วิธีจ้างอุปกรณ์ลงทุนแทนการซื้อเองเพื่อลดค่าใช้จ่าย

การเลี้ยงไก่ขายใหม่ได้บ้าง

กลยุทธ์หรือวิธีการทั้งหมดที่แนะนำมานี้จะเห็นว่าส่วนมากเป็นสิ่งที่เกษตรกรสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหรือลอง “ทดลอง” ด้วยตนเองได้ทันที ไม่ต้องมัวแต่ไปยื่นรขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยเฉพาะจากรัฐบาล วิธีการเหล่านี้จึงเป็นหลักการพื้นฐานที่เน้นให้เกษตรกร “ยืนหยัด” อยู่ด้วยขาของตนเอง ตามพุทธภาษิตที่กล่าวว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” เอาไว้เมื่อถึงคราวช่วยตนเองไม่ไหวจริงๆ ค่อยยกพวกรด “อีแต๋น” หรือ รดโลเดินตามบุงเข้ามาขอความช่วยเหลือที่ทำเนียบรัฐบาลได้ตามธรรมเนียม



ประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร

ราคาตกต่ำของพืชผลเกษตรให้แก่เกษตรกร เพราะอาชีพเกษตรกรมีการเสี่ยงภัยสูง ถ้าหากจะให้ประกันบริษัทก็จำเป็นต้องเรียกเก็บเบี้ยประกันภัยที่แพงมาก ซึ่งแน่นอนเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ไม่มีเงินพอที่จะจ่ายให้ได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีการประกันภัยอย่างอื่นที่เกษตรกรอาจจะตกลงทำกับบริษัทขายประกันภัยได้ เพื่อลดความเสี่ยง เช่น “การประกันชีวิต” ของตัวเกษตรกรเอง เพื่อช่วยเน้นหลักประกันความมั่นคงให้แก่ลูก เมียที่ฝากอนาคตไว้กับเกษตรกรหัวหน้าครัวเรือน

นอกจากนี้เกษตรกรอาจต้องพิจารณาซื้อ “ประกันภัยทรัพย์สิน” ให้กับบ้าน อาคาร โรงเรือน ยุ้งฉาง คอกสัตว์ หรือเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นหัวใจสำคัญของเกษตรกร เช่น เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ ก็ควรจะประกันภัยให้กับโรงเลี้ยงไก่ จากการเกิดไฟไหม้ หรืออุบัติเหตุอื่นๆ เพราะถ้าหากโรงเลี้ยงไก่เกิดพังทลายเสียหาย อาจหมายถึงความหายนะของเจ้าของเล้าไก่ ถ้าหากมีประกันเอาไว้ก็ยังสามารถเรียกร้องค่าชดเชยจากบริษัทประกันภัยได้ พอได้เงินคืนมาใช้เป็นทุนรอนเริ่มต้น

บทความนี้คัดลอก/เรียบเรียง จากหน่วยเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการบริหารความเสี่ยงในอาชีพและชีวิตสำหรับเกษตรกร ของสมศักดิ์ เปรียบพร้อม ในหลักสูตรเรียนรู้โครงการวิจัยลูกชานา เพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำการเกษตรเชิงธุรกิจ: มิติใหม่แห่งการเรียนรู้จากแปลงนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน